DOMSTOLENS DOM

den 9 november 1999 *

I mål C-365/97,

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av P. Stancanelli, rättstjänsten, i egenskap av ombud, biträdd av advokaten M. Merola, Rom, delgivningsadress: rättstjänsten, C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

sökande,

mot

Republiken Italien, företrädd av professor U. Leanza, chef vid utrikesministeriets avdelning för diplomatiska tvister, i egenskap av ombud, biträdd av P.G. Ferri, avvocato dello Stato, delgivningsadress: Italiens ambassad, 5, rue Marie-Adélaïde, Luxemburg,

svarande,

angående en talan om fastställelse av att Republiken Italien, genom att inte ha tillämpat rådets direktiv 75/442/EEG av den 15 juli 1975 om avfall (EGT L 194,

* Rättegångsspråk: italienska.

s. 39; svensk specialutgåva, område 15, volym 1, s. 238) i dess helhet och på ett korrekt sätt beträffande San Roccos flodbäddsområde, har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt EG-fördraget samt enligt artiklarna 4, 5, 7 första strecksatsen och 10 i direktiv 75/442 eller motsvarande bestämmelser i deras lydelser enligt rådets direktiv 91/156/EEG av den 18 mars 1991 (EGT L 78, s. 32; svensk specialutgåva, område 15, volym 10, s. 66),

meddelar

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden G.C. Rodríguez Iglesias, avdelningsordförandena J.C. Moitinho de Almeida, D.A.O. Edward och R. Schintgen samt domarna P.J.G. Kapteyn, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann och H. Ragnemalm (referent),

generaladvokat: J. Mischo,

justitiesekreterare: byrådirektören L. Hewlett,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att parterna har avgivit muntliga yttranden vid sammanträdet den 2 mars 1999,

och efter att den 20 april 1999 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Europeiska gemenskapernas kommission har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 22 oktober 1997, med stöd av artikel 169 i EG-fördraget (nu artikel 226 EG) väckt talan om fastställelse av att Republiken Italien, genom att inte ha tillämpat rådets direktiv 75/442/EEG av den 15 juli 1975 om avfall (EGT L 194, s. 39; svensk specialutgåva, område 15, volym 1, s. 238, nedan kallat direktiv 75/442) i dess helhet och på ett korrekt sätt beträffande San Roccos flodbäddsområde, har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt EG-fördraget samt enligt artiklarna 4, 5, 7 första strecksatsen och 10 i direktiv 75/442 eller motsvarande bestämmelser i deras lydelser enligt rådets direktiv 91/156/EEG av den 18 mars 1991 (EGT L 78, s. 32; svensk specialutgåva, område 15, volym 10, s. 66, nedan kallat direktiv 75/442 i ändrad lydelse).

2 Syftet med direktiv 75/442 är att harmonisera de nationella bestämmelserna om slutligt omhändertagande av avfall.

3 Bestämmelserna i direktiv 75/442 har ersatts med direktiv 91/156. Det framgår nämligen av artikel 1 i direktiv 91/156 att artiklarna 1—12 i direktiv 75/442 har ersatts med artiklarna 1—18 och att bilagorna 1, 2 A och 2 B har lagts till. De nya artiklarna 4, 6, 8 och 13 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse motsvarar i huvudsak de gamla artiklarna 4, 5, 7 och 10 i direktiv 75/442.

4 Det framgår av övervägandena i ingressen till direktiv 75/442 att direktivet särskilt syftar till att skydda människors hälsa samt miljön mot skadliga effekter

som uppkommer i samband med insamling, transport, behandling, förvaring och deponering av avfall.

5 För att förverkliga dessa mål föreskrevs i direktiv 75/442 en skyldighet för medlemsstaterna att anta vissa bestämmelser.

6 För det första skulle medlemsstaterna enligt artikel 4 i direktiv 75/442 vidta de åtgärder som krävdes för att säkerställa att avfall återvinns eller slutligt omhändertas utan fara för människors hälsa och utan att processer eller metoder används som kan skada miljön, och särskilt utan risker för vatten, luft, jord eller växter och djur, utan att medföra olägenheter genom buller eller lukt och utan att negativt påverka landskapet och områden av särskilt intresse. I artikel 4 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse, som i huvudsak återger denna bestämmelse, görs i andra stycket det tillägget att medlemsstaterna även skall vidta de åtgärder som krävs för att förbjuda övergivande, dumpning och okontrollerat slutligt omhändertagande av avfall.

7 Medlemsstaterna hade vidare enligt artikel 5 i direktiv 75/442 en skyldighet att utse en eller flera behöriga myndigheter som skulle ansvara för planering, organisation, bemyndigande och övervakning av det slutliga omhändertagandet av avfall inom ett visst område. Det framgår numera av artikel 6 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse att medlemsstaterna skall inrätta eller utse en eller flera behöriga myndigheter som skall ansvara för genomförandet av detta direktiv.

8 Artikel 7 i direktiv 75/442 föreskrev särskilt att medlemsstaterna skulle vidta de åtgärder som krävdes för att säkerställa att varje innehavare av avfall antingen överlåter det till en privat eller offentlig insamlare eller till ett företag som ombesörjer det slutliga omhändertagandet. Denna bestämmelse ersattes med artikel 8 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse, vari särskilt föreskrivs att medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att varje

innehavare av avfall antingen överlåter det till en privat eller offentlig insamlare eller till ett företag som tillämpar de förfaranden som avses i bilaga 2 A eller 2 B till direktivet.

9 I artikel 10 i direktiv 75/442 föreskrevs slutligen att företag som transporterar, insamlar, lagrar, deponerar eller behandlar sitt eget avfall skulle, liksom de som insamlar eller transporterar avfall för tredje mans räkning, vara föremål för övervakning från den behöriga myndighet som avses i artikel 5 i detta direktiv. I artikel 13 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse föreskrivs i detta avseende att inrättningar och företag som utför de verksamheter som avses i artiklarna 9—12 regelbundet skall inspekteras av de behöriga myndigheterna.

10 I artikel 2 i direktiv 91/156 föreskrivs att medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 april 1993 och genast underrätta kommissionen om detta.

Det administrativa förfarandet och parternas yrkanden

11 Den 26 juni 1990 lämnade kommissionen en formell underrättelse till Republiken Italien, genom vilken kommissionen gjorde gällande att denna stat hade åsidosatt sina skyldigheter enligt artiklarna 4, 5, 6, 7 och 10 i direktiv 75/442 och

artiklarna 5, 6, 9, 12 och 15 i rådets direktiv 78/319/EEG av den 20 mars 1978 om giftigt och annat farligt avfall (EGT L 84, s. 43; svensk specialutgåva, område 15, volym 2, s. 85).

12 I en skrivelse av den 28 januari 1992 tillhandahöll det italienska miljöministeriet kommissionen följande upplysningar:

— Det har visat sig att det i San Rocco-dalen har skett ett systematiskt utsläpp av biologiskt och kemiskt material från ett allmänt sjukhus, vilket innebar en allvarlig fara för invånarna i vissa bostadsområden.

— I samma dal har konstaterats allvarliga hydrogeologiska problem på grund av förekomsten av kalktuffbrytning.

— Ett av dessa tuffbrott har tidigare använts som illegal avfallsdeponi.

— Efter att ha spärrats av den 8 maj 1990 användes detta brott återigen som avfallsdeponi i maj 1991. Ett straffrättsligt förfarande inleddes mot koncessionshavaren beträffande detta användande, och detta förfarande är ännu inte avslutat.

13 Eftersom kommissionen inte erhöll några som helst underrättelser om att åtgärder för att återställa miljön i San Rocco-dalen genomförts, riktade den genom en skrivelse av den 5 juli 1996 ett motiverat yttrande till den italienska

regeringen med påstående om att Republiken Italien, beträffande San Roccos flodbäddsområde, hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 4, 5, 6, 7 och 10 i direktiv 75/442 och artiklarna 5, 6, 12 och 15 i direktiv 78/319

— genom att inte vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att avfall omhändertas slutligt utan fara för människors hälsa och utan att processer eller metoder används som kan skada miljön, och särskilt utan risker för vatten, luft, jord eller växter och djur, utan att medföra olägenheter genom buller eller lukt samt utan att negativt påverka landskapet och områden av särskilt intresse, i strid med artikel 4 i direktiv 75/442 och artikel 5 i direktiv 78/319,

— genom att de behöriga myndigheter som utsetts i enlighet med artikel 5 i direktiv 75/442 och artikel 6 i direktiv 78/319 inte har uppfyllt sina skyldigheter beträffande planering, organisation, bemyndigande och övervakning av det slutliga omhändertagandet av avfall inom området i fråga, i strid mot dessa bestämmelser,

— genom att de behöriga myndigheter som utsetts i enlighet med artikel 5 i direktiv 75/442 och artikel 6 i direktiv 78/319 inte har utarbetat planer för slutligt omhändertagande av avfall, i strid med artikel 6 i direktiv 75/442 och artikel 12 i direktiv 78/319,

— genom att de behöriga myndigheterna inte har uppfyllt sin skyldighet att övervaka de företag som transporterar, insamlar, lagrar, deponerar eller behandlar sitt eget avfall, liksom de som insamlar eller transporterar avfall

för tredje mans räkning, i strid med artikel 10 i direktiv 75/442 och artikel 15 i direktiv 78/319, och

— genom att inte ha vidtagit de åtgärder som krävs för att innehavaren av koncessionen till ett tuffbrott som är beläget i San Roccos flodbäddsområde, bestående av en tuffhålighet som tidigare utan tillstånd använts som avfallsdeponi, skall överlåta avfall till en privat eller offentlig insamlare eller till ett företag som ombesörjer slutligt omhändertagande, i strid med artikel 7 första strecksatsen i direktiv 75/442.

14 Den 2 januari 1997 erhöll kommissionen en skrivelse från Republiken Italien med underrättelse om en miljöförvaltningsplan beträffande hela Kampanien, där San Rocco-dalen är belägen.

15 Republiken Italien delgav senare kommissionen, genom en skrivelse av den 21 april 1997, ett meddelande från miljöministeriet med uppgifter om vissa initiativ som tagits i syfte att återställa miljön i San Rocco-dalen. I meddelandet angavs särskilt följande:

— Neapels kommun hade tillsammans med provinsens miljöstyrelse vidtagit de åtgärder som krävdes för att övervaka eventuell olaglig deponering av avfall i San Rocco-dalen.

— Det stenbrott beläget i övre delen av San Rocco-dalen, som vid ett flertal tillfällen använts som illegal avfallsdeponi, hade återigen spärrats av i september 1996.

— Spillvattnet från det allmänna sjukhuset hade slutgiltigt letts av till det kommunala avloppssystemet.

— De lokala myndigheterna hade vidtagit åtgärder för att stänga sex privata avfallsdeponier.

— De ansvariga för skötseln av avloppssystemet i Neapels kommun hade vid ett flertal tillfällen ingripit för att förstöra avfall samt säkerställa kontinuerlig övervakning och upprensning av flodbädden.

— En expertgrupp hade utsetts och givits ansvaret för att utarbeta ett projekt för att helt och hållet sanera flodbädden, såväl i geomorfologiskt hänseende som i hälsovårdshänseende.

16 På grundval av dessa uppgifter genomförde kommissionen kontroller för att undersöka resultatet av de initiativ som aviserats beträffande miljön i San Roccodalen. När dessa kontroller avslutats erhöll kommissionen kännedom om ett beslut av kommunfullmäktige i Neapel av den 10 mars 1997, av vilket följande framgår:

— Det är nödvändigt att genomföra ett omedelbart iordningställande av San Roccos flodbädd. Föroreningarna förefaller ha förvärrats till följd av nya utsläpp av avloppsvatten.

— Projektet för ett iordningställande kan endast godkännas inom ramen för ett mera vittomfattande beslut, i syfte att slutgiltigt lösa samtliga miljöproblem i området i fråga.

— För detta ändamål har en grupp bestående av från administrationen oberoende experter tillskapats, vars huvudsakliga uppgift är att dra upp de stora riktlinjerna för denna sanering. Utifrån dessa skall sedan kommunens tekniska avdelning utarbeta ett slutgiltigt projekt för att genomföra ett iordningställande av San Rocco-dalen.

17 Kommissionen ansåg att Republiken Italien fortfarande inte hade vidtagit eller genomfört alla de åtgärder som var nödvändiga för att undanröja de anmärkningar som i det motiverade yttrandet riktats mot denna stat och väckte därför denna talan.

18 Kommissionen har i sin ansökan återkallat den anmärkning som avser åsidosättande av direktiv 78/319, eftersom detta direktiv har upphävts. Mot bakgrund av den plan för avfallshantering som delgavs den 2 januari 1997 har kommissionen dessutom ansett att det inte längre finns grund för den anmärkning som framfördes i det motiverade yttrandet om åsidosättande av de skyldigheter beträffande planer och program för slutligt omhändertagande av avfall som följer av artikel 6 i direktiv 75/442.

19 Kommissionen har däremot vidhållit sin begäran i övriga delar.

20 Den italienska regeringen har i första hand yrkat att domstolen skall avvisa talan och i andra hand att talan skall ogillas samt att kommissionen skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

Upptagande till sakprövning

21 Den italienska regeringen har för det första gjort gällande att den anmärkning som framfördes i den formella underrättelsen av den 26 juni 1990 inte var tillräckligt klar för att regeringen på ett ändamålsenligt sätt skulle kunna utveckla grunderna för sitt försvar.

22 Kommissionen anser till att börja med att det i den formella underrättelsen på ett tillräckligt sätt preciserades vad den underlåtenhet bestod i som lades den italienska regeringen till last, eftersom det hänvisades till den förorening som följde av okontrollerat utsläpp av avfall från områden uppströms San Rocco-dalen och till att det saknades tillräckliga åtgärder för planering, organisation och kontroll av det slutliga omhändertagandet av avfall enligt direktiv 75/442. Kommissionen har vidare angett att den redan i sin skrivelse av den 15 december 1998 begärde att den italienska regeringen skulle yttra sig över miljön i San Rocco-dalen. Slutligen framgår det av svaret på den formella underrättelsen att den italienska regeringen fullt ut kunde utöva sin rätt till försvar, eftersom den punkt för punkt bemötte de anmärkningar som framfördes och inte gjorde några invändningar beträffande dessa anmärkningars allmänna karaktär.

23 Av fast rättspraxis framgår att föremålet för talan avgränsas av kommissionens formella underrättelse till den berörda medlemsstaten och dess efterföljande motiverade yttrande, och det får därefter inte utvidgas. Möjligheten för den berörda medlemsstaten att inkomma med sina synpunkter utgör, även om staten väljer att inte använda sig av den, en i fördraget avsedd väsentlig garanti, och beaktandet av denna garanti är ett viktigt formellt krav för ett korrekt genomförande av förfarandet vid fastställelse av fördragsbrott från en medlemsstats sida. Följaktligen skall samma grunder anföras till stöd för det motiverade yttrandet och kommissionens talan som till stöd för den formella underrättelse som inleder det administrativa förfarandet (se dom av den 29 september 1998 i mål C-191/95, kommissionen mot Tyskland, REG 1998, s. I-5449, punkt 55).

24 Eftersom en dom i ett mål om fördragsbrott kan ligga till grund för det ansvar som en medlemsstat riskerar att ådra sig på grund av sitt fördragsbrott (se dom av

den 18 mars 1992 i mål C-29/90, kommissionen mot Grekland, REG 1992, s. I-1971, punkt 12), och eftersom domen utgör en förutsättning för att en talan med stöd av artikel 171 i EG-fördraget (nu artikel 228 EG) skall kunna väckas, är det absolut nödvändigt att medlemsstaten under det administrativa förfarandet ges tillfälle att bemöta samtliga de anmärkningar som kommissionen har riktat mot den.

25 Detta krav är emellertid inte så långtgående att det i samtliga fall måste råda fullständig överensstämmelse mellan den formella underrättelsen, slutsatsen i det motiverade yttrandet och yrkandena i ansökan till domstolen, under förutsättning att tvisteföremålet inte har utvidgats eller ändrats utan tvärtom enbart har inskränkts (se domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Tyskland, punkt 56).

26 Det motiverade yttrande som avses i artikel 169 i fördraget skall innehålla en sammanhängande och detaljerad redogörelse för skälen till kommissionens uppfattning att den berörda staten har åsidosatt en av de skyldigheter som åligger den enligt fördraget. Lika stränga krav på noggrannhet kan inte ställas på den formella underrättelsen, som omöjligen kan utgöra annat än en första kort sammanfattning av anmärkningarna. Inget hindrar således kommissionen från att i det motiverade yttrandet närmare ange de anmärkningar som den redan på ett mer övergripande sätt har framställt i den formella underrättelsen (se domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Tyskland, punkt 54).

27 I det aktuella fallet uppfyllde den formella underrättelsen den grad av precision som krävs enligt rättspraxis, eftersom identifieringen av fördragsbrottet och angivandet av att detta kan utgöra ett åsidosättande av artiklarna 4, 5, 6, 7 och 10 i direktiv 75/442 var tillräckligt för att Republiken Italien skulle kunna förbereda sitt försvar.

28 Härav följer att den första invändningen om rättegångshinder skall ogillas.

29 Den italienska regeringen har för det andra gjort gällande att det föreligger en skillnad mellan det motiverade yttrandet och ansökan, och att talan därför skall avvisas. De anmärkningar som framfördes i det motiverade yttrandet avsåg endast direktiv 75/442, medan det i ansökan även hänvisas till bestämmelserna i direktiv 75/442 i ändrad lydelse.

30 Den italienska regeringen har särskilt påpekat att bristande samstämmighet mellan det motiverade yttrandet och ansökan inte kan motiveras av att direktiv 75/442 har ändrats under förfarandets gång, eftersom ändringen skedde mer än tre år före delgivningen av det motiverade yttrandet. När kommissionen utformade det motiverade yttrandet kunde den därför inte förtiga det förhållandet att direktiv 75/442 från och med den 1 april 1993 inte längre var i kraft i sin ursprungliga lydelse. För övrigt innebar det sätt på vilket det motiverade yttrandet formulerats, där det uteslutande hänvisades till bestämmelserna i direktiv 75/442, en underförstådd avgränsning av den överträdelse som läggs svaranden till last, så att den endast avser sakomständigheter som inträffat före den 1 april 1993.

31 Kommissionen har angett att medlemsstaternas skyldigheter enligt direktiv 75/442 i sak inte har förändrats genom direktiv 75/442 i ändrad lydelse, men att de blivit strängare och mer detaljerade. De skyldigheter som avses i artiklarna 4, 5, 7 och 10 i direktiv 75/442 återfinns i sin helhet i direktiv 75/442 i ändrad lydelse. Miljösituationen i San Rocco-dalen borde således *a fortiori* anses strida mot de nya bestämmelserna. Det går inte att, av det förhållandet att den tillämpliga lagstiftningen har ändrats under förfarandets gång, dra slutsatsen att kommissionen har ändrat innehållet i de anmärkningar den riktat mot Republiken Italien.

32 Domstolen erinrar om att förekomsten av ett fördragsbrott, inom ramen för en talan som väcks med stöd av artikel 169 i fördraget, enligt rättspraxis skall bedömas utifrån den gemenskapslagstiftning som var i kraft då den tidsfrist löpte ut som kommissionen hade föreskrivit för att medlemsstaten i fråga skulle rätta

sig efter dess motiverade yttrande (dom av den 10 september 1996 i mål C-61/94, kommissionen mot Tyskland, REG 1996, s. I-3989, punkt 42).

33 I det aktuella fallet sändes den formella underrättelsen den 26 juni 1990. Den 18 mars 1991 antogs direktiv 91/156 om ändring i direktiv 75/442. Medlemsstaterna skulle ha genomfört direktivet senast den 1 april 1993.

34 I inledningen till det motiverade yttrandet hänvisades till ändringen av direktiv 75/442, särskilt att artiklarna 4, 5, 7 och 10 i direktiv 75/442 har återgetts i artiklarna 4, 6, 7, 9, 10, 12 och 13 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse, medan kommissionen i det motiverade yttrandets slutsats endast hänvisar till den äldre numreringen av de artiklar som påstås ha överträtts. I sin ansökan nämner kommissionen artiklarna i direktiv 75/442 med en systematisk hänvisning, inom parentes, till motsvarande bestämmelser i direktiv 75/442 i ändrad lydelse, med preciseringen: "vars innehåll i huvudsak förblir detsamma".

35 Enligt fast rättspraxis är ett korrekt genomförande av det administrativa förfarandet nödvändigt enligt fördraget, inte bara som en garanti för skyddet av den berörda medlemsstatens rättigheter, utan också för att säkerställa att ett eventuellt domstolsförfarande får ett klart avgränsat tvisteföremål. Det är bara med utgångspunkt i ett korrekt genomfört administrativt förfarande som det kontradiktoriska förfarandet inför domstolen ger densamma möjlighet att avgöra om medlemsstaten faktiskt har underlåtit att uppfylla exakt de skyldigheter som kommissionen påstår att staten har åsidosatt (beslut av den 11 juli 1995 i mål C-266/94, kommissionen mot Spanien, REG 1995, s. I-1975, punkterna 17 och 18).

36 Även om de yrkanden som ansökan innehåller således i princip inte kan utvidgas till att omfatta andra fördragsbrott än dem som gjorts gällande i det motiverade yttrandets slutsats och i den formella underrättelsen, har kommissionen inte desto mindre möjlighet att, när en ändring av gemenskapsrätten sker under det administrativa förfarandets gång, göra gällande att sådana skyldigheter som

härrör från den ursprungliga versionen av ett direktiv — senare ändrat eller upphävt — och som kvarstår genom de nya bestämmelserna har åsidosatts.

37 Såsom kommissionen har framhållit framgår det emellertid vid en jämförelse av dessa bestämmelser, att direktiv 75/442 i ändrad lydelse innebär en förstärkning av vissa bestämmelser i direktiv 75/442. Flertalet av medlemsstaternas skyldigheter enligt direktiv 75/442 föreligger således fortfarande i enlighet med direktiv 75/442 i ändrad lydelse.

38 Även om det är riktigt att bestämmelserna i direktiv 75/442 i ändrad lydelse inte omnämns formellt i det motiverade yttrandets slutsats, finns de dock uppräknade bland övriga av kommissionen åberopade bestämmelser i yttrandets motivering (se dom av den 11 augusti 1995 i mål C-431/92, kommissionen mot Tyskland, REG 1995, s. I-2189, punkt 18).

39 Däremot kan inte tvisteföremålet utvidgas till att avse skyldigheter som följer av direktiv 75/442 i ändrad lydelse och som saknar sin motsvarighet i direktiv 75/442. Detta skulle kunna innebära att de formella kraven för ett korrekt genomförande av förfarandet vid fastställelse av fördragsbrottet åsidosattes.

40 Härav följer att talan kan tas upp till sakprövning såvitt avser de skyldigheter enligt direktiv 75/442 i ändrad lydelse som redan förelåg enligt direktiv 75/442.

41 Den andra invändningen om rättegångshinder skall därför ogillas.

42 För det tredje har den italienska regeringen gjort gällande att kommissionen har grundat sin talan på kontroller som den utfört efter det att den erhöll regeringens skrivelse av den 21 april 1997. Kommissionen borde därför ha återupptagit det administrativa förfarandet i stället för att väcka talan.

43 Kommissionen anser att de nya kontrollerna inte innebär att nya anmärkningar riktats mot Republiken Italien. Kontrollerna utfördes tvärtom enbart i syfte att bedöma huruvida de åtgärder som den italienska regeringen meddelat som svar på det motiverade yttrandet var sådana att de faktiskt gjorde det möjligt att i San Rocco-dalen återskapa en miljösituation som uppfyller gemenskapsrättens krav. Kommissionen konstaterade emellertid att åtgärderna inte var sådana att de kunde påverka graden av miljöförstöring i denna dal.

44 Domstolen konstaterar i detta avseende att de kontroller som utfördes efter antagandet av det motiverade yttrandet samt beslutet i kommunfullmäktige ledde kommissionen till slutsatsen, i fråga om talans väckande, att Republiken Italien fortfarande inte hade rättat sig efter detta yttrande, inte ens efter det att den föreskrivna tidsfristen hade gått ut.

45 Enligt fast rättspraxis kvarstår intresset av att fullfölja en fördragsbrottstalan, även om fördragsbrottet har avhjälpts efter denna frist (se särskilt dom av den 5 juni 1986 i mål 103/84, kommissionen mot Italien, REG 1986, s. 1759, punkt 8, av den 24 mars 1988 i mål 240/86, kommissionen mot Grekland, REG 1988, s. 1835, punkt 14, och av den 18 mars 1992 i det ovannämnda målet kommissionen mot Grekland, punkt 12).

46 Det ankommer emellertid inte på domstolen att inom ramen för denna talan uttala sig i frågan huruvida det påstådda fördragsbrottet har avhjälpts efter denna frists utgång.

47 Den tredje invändningen om rättegångshinder skall därför ogillas.

48 För det fjärde har den italienska regeringen i sin duplik påstått att kommissionen, i sin replik, har anfört nya sakomständigheter eller formulerat anmärkningarna på ett nytt eller annorlunda sätt.

49 Domstolen konstaterar endast, av samma skäl som generaladvokaten åberopar i punkterna 50—52 i sitt förslag till avgörande, att de sakomständigheter som kommissionen anfört i sin replik inte kan anses utgöra nya sakomständigheter eller innebära att anmärkningarna har formulerats på ett nytt eller annorlunda sätt.

50 Således skall även den fjärde invändningen om rättegångshinder ogillas.

51 Härav följer att talan kan tas upp till sakprövning i sin helhet, såvitt avser de skyldigheter enligt direktiv 75/442 i ändrad lydelse som redan förelåg enligt direktiv 75/442.

Prövning i sak

Inledande frågor

52 Den italienska regeringen har inledningsvis gjort gällande att kommissionen genom sin talan har velat skydda miljön direkt, i stället för att i enlighet med

artikel 169 i fördraget begränsa sig till en kontroll av att direktiv 75/442 har införlivats med nationell rätt. Kommissionens talan saknar därför stöd i fördraget, eftersom kommissionen enligt artikel 169 i fördraget har till uppgift att begränsa sin kontroll till att avse ett direktivs införlivande med nationell rätt och de normativa och administrativa åtgärder som medlemsstaterna har vidtagit för detta ändamål.

53 Enligt domen av den 23 februari 1994 i mål C-236/92, Comitato di coordinamento per la difesa della cava m.fl. (REG 1994, s. I-483), skall för övrigt en skillnad göras mellan, för det första, de målsättningar som medlemsstaterna måste iaktta och som i artikel 4 i direktiv 75/442 har getts en definition med karaktär av programförklaring och, för det andra, de skyldigheter som medlemsstaterna skall uppfylla.

54 Den italienska regeringen har även gjort gällande att det i princip inte går att automatiskt dra slutsatsen att de skyldigheter som följer av artikel 4 i direktiv 75/442 inte har iakttagits enbart på grund av att faktiska omständigheter står i strid med de målsättningar som uppställs i denna bestämmelse.

55 Denna regering har för övrigt anfört att en talan om fördragsbrott enligt artikel 169 i fördraget skall beröra en betydande del av det nationella territoriet, som skall definieras med utgångspunkt i karaktären av de skyldigheter som föreskrivs i ett direktiv. Det geografiska område som San Rocco-dalen utgör är inte tillräckligt stort för att en talan om fördragsbrott mot Republiken Italien skall vara befogad.

56 Kommissionen har häremot invänt att den har en skyldighet att inte endast vaka över att direktiven införlivas med varje nationell rättsordning utan även att kontrollera att dessa direktivs målsättningar effektivt och på ett korrekt sätt uppnås i medlemsstaterna, vilka har en skyldighet att uppnå resultat (se dom av

den 7 april 1992 i mål C-45/91, kommissionen mot Grekland, REG 1992, s. I-2509).

57 Kommissionen har bemött den italienska regeringens argument, att det geografiska område som San Rocco-dalen utgör inte är tillräckligt stort för att en talan om fördragsbrott mot Republiken Italien skall vara befogad, genom att ange att det i artikel 169 i fördraget inte fastställs något mått på hur litet ett geografiskt område får vara för att kommissionen skall kunna ingripa och fastslå att ett fördragsbrott föreligger.

58 Domstolen erinrar inledningsvis om att kommissionen enligt artikel 155 första strecksatsen i EG-fördraget (nu artikel 211 första strecksatsen EG) har till allmän uppgift att övervaka tillämpningen av bestämmelserna i fördraget och av bestämmelser som antagits av institutionerna med stöd av fördraget.

59 Med stöd av denna bestämmelse och av artikel 169 i fördraget har kommissionen till uppgift att i gemenskapens allmänna intresse på eget initiativ övervaka medlemsstaternas tillämpning av fördraget och beakta eventuell underlåtenhet att fullgöra de skyldigheter som följer av fördraget, så att underlåtenheten upphör (dom av den 4 april 1974 i mål 167/73, kommissionen mot Frankrike, REG 1974, s. 359, punkt 15, svensk specialutgåva, volym 2, s. 257, och av den 11 augusti 1995 i det ovannämnda målet kommissionen mot Tyskland, punkt 21).

60 Kommissionen kan i sin egenskap av fördragets övervakare begära att domstolen skall fastställa att fördragsbrott har skett genom att det resultat som direktivet syftar till inte har uppnåtts i ett visst bestämt fall (dom av den 11 augusti 1995 i det ovannämnda målet kommissionen mot Tyskland, punkt 22).

61 Kommissionen har i det aktuella fallet begärt att domstolen skall fastställa att Republiken Italien har åsidosatt den skyldighet som föreskrivs i artikel 4 i

direktiv 75/442 och som innebär att medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att avfall omhändertas slutligt utan fara för människors hälsa och utan att processer eller metoder används som kan skada miljön, och särskilt utan risker för vatten, luft, jord eller växter och djur, utan att medföra olägenheter genom buller eller lukt och utan att negativt påverka landskapet och områden av särskilt intresse. Denna bestämmelse återges i huvudsak oförändrad i artikel 4 första stycket i direktiv 75/442 i ändrad lydelse.

62 Det är riktigt att domstolen — vid bedömningen av den hänskjutande domstolens antagande att direktiv 75/442 föreskriver en skyldighet för medlemsstaterna att besluta om lämpliga åtgärder för att främja att avfall inte uppkommer och att avfall återanvänds och behandlas, snarare än att låta deponera det — i domen i det ovannämnda målet Comitato di coordinamento per la difesa della cava m.fl. slog fast att artikel 4 i direktiv 75/442 inte ger rättigheter till förmån för enskilda som måste skyddas av de nationella domstolarna.

63 Frågan i det aktuella fallet är emellertid huruvida artikel 4 första stycket i direktiv 75/442 i ändrad lydelse skall tolkas på så sätt att den ålägger medlemsstaten den påstådda skyldigheten och huruvida denna har iakttagits i ett konkret fall. Frågan saknar samband med den i domstolens rättspraxis erkända rätten för enskilda att gentemot medlemsstaten åberopa ovillkorliga och tillräckligt klara och precisa bestämmelser i ett icke genomfört direktiv (se dom av den 11 augusti 1995 i det ovannämnda målet kommissionen mot Tyskland, punkt 26).

64 Artikel 4 i direktiv 75/442, som i huvudsak återgav innehållet i det tredje övervägandet i direktivets ingress, uttryckte förvisso det huvudsakliga ändamålet med detta direktiv, nämligen att skydda människors hälsa samt miljön mot skadliga effekter som uppkommer i samband med insamling, transport, behandling, förvaring och deponering av avfall, som medlemsstaterna måste iaktta vid genomförandet av de mer precisa skyldigheter som ålades dem genom bestämmelserna i artiklarna 5—11 i direktiv 75/442 när det gäller planering, övervakning och kontroll av åtgärder för slutligt omhändertagande av avfall (se dom av

den 12 maj 1987 i de förenade målen 372/85—374/85, Traen m.fl., REG 1987, s. 2141, punkt 9, och i det ovannämnda målet Comitato di coordinamento per la difesa della cava m.fl., punkt 12).

65 Inom ramen för de "åtgärder som krävs" och som medlemsstaterna måste vidta enligt artikel 4 i direktiv 75/442, kunde dessa emellertid underkasta aktörer krav som inte föreskrivits i andra bestämmelser i direktivet, i syfte att genomföra direktivets huvudsakliga syfte (se i detta avseende domen i det ovannämnda målet Traen m.fl., punkt 13).

66 I artikel 4 första stycket i direktiv 75/442 i ändrad lydelse föreskrivs att medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att avfall återvinns eller omhändertas slutligt utan fara för människors hälsa och utan att processer eller metoder används som kan skada miljön, och särskilt utan risker för vatten, luft, jord eller växter och djur, utan att medföra olägenheter genom buller eller lukt samt utan att negativt påverka landskapet och områden av särskilt intresse.

67 Även om denna bestämmelse inte anger det konkreta innehållet i de åtgärder som skall vidtas för att säkerställa att avfall omhändertas slutligt utan fara för människors hälsa och utan att skada miljön, binder den inte desto mindre medlemsstaten vid den målsättning som skall uppnås samtidigt som den ger medlemsstaterna ett utrymme för skönsmässig bedömning vid bestämningen av huruvida sådana åtgärder är nödvändiga eller inte.

68 Av det förhållandet att faktiska omständigheter står i strid med de målsättningar som uppställs i artikel 4 första stycket i direktiv 75/442 i ändrad lydelse, går det således i princip inte att direkt dra slutsatsen att medlemsstaten i fråga nödvändigtvis har åsidosatt de skyldigheter som följer av denna bestämmelse, nämligen att vidta åtgärder för att säkerställa att avfall omhändertas slutligt utan fara för människors hälsa och utan att skada miljön. När dessa faktiska omständigheter är bestående, i synnerhet när de medför en betydande miljöför-

störing under en längre tid utan att behöriga myndigheter ingriper, kan detta emellertid innebära att medlemsstaterna har överskridit det utrymme för skönsmässig bedömning som de ges genom bestämmelsen.

69 När det så gäller det påstådda fördragsbrottets geografiska omfattning, inverkar det inte på frågan huruvida fördragsbrott föreligger eller inte att syftet med kommissionens talan endast är att fastställa att Republiken Italien har åsidosatt sin skyldighet att vidta de åtgärder som krävs i det område som San Rocco-dalen utgör.

70 Följden av att den skyldighet som följer av artikel 4 första stycket i direktiv 75/442 i ändrad lydelse inte iakttas innebär nämligen, just på grund av denna skyldighets karaktär, en risk för att människors hälsa sätts i fara och för att miljön skadas även i en begränsad del av en medlemsstats territorium, vilket för övrigt också var fallet i det ovannämnda målet kommissionen mot Grekland som utmynnade i dom den 7 april 1992.

71 De invändningar som den italienska regeringen har anfört i detta avseende skall därför underkännas.

Den första anmärkningen

72 Kommissionen har yrkat att domstolen skall fastställa att Republiken Italien har åsidosatt den resultatskyldighet som åläggs medlemsstaten genom artikel 4 första stycket i direktiv 75/442 i ändrad lydelse. Anmärkningen förefaller i huvudsak vara begränsad till att avse utsläpp av avfall i det vattenflöde som rinner genom San Rocco-dalen, eftersom republiken inte har vidtagit de åtgärder som krävs för att säkerställa att avfall omhändertas slutligt på ett sätt som inte innebär fara för

människors hälsa och inte medför skador på miljön, och särskilt utan risker för vatten, luft, jord eller växter och djur, utan att medföra olägenheter genom buller eller lukt samt utan att negativt påverka landskapet och områden av särskilt intresse.

73 De berörda myndigheterna har nämligen vidgått att biologiskt och kemiskt material från det allmänna sjukhuset har släppts ut i San Rocco-dalen och särskilt i det vattenflöde som rinner genom denna dal.

74 Den italienska regeringen har gjort gällande att "avloppsvatten, med undantag för avfall i flytande form" enligt artikel 2.1 b iv i direktiv 75/442 i ändrad lydelse utesluts från detta direktivs tillämpningsområde. Utan att någon invändning beträffande tillämpningsområdet för direktiv 75/442 eller direktiv 75/442 i ändrad lydelse har förts fram under det administrativa förfarandet, har denna regering anfört att kommissionen inte har presenterat någon som helst bevisning för att förorening har skett genom systematiskt utsläpp av annat avfall än avloppsvatten.

75 I sitt svaromål har den italienska regeringen nöjt sig med att anföra, vilket har redovisats i punkt 54 i denna dom, att kommissionen utifrån faktiska omständigheter beträffande miljön i San Rocco-dalen automatiskt har dragit slutsatsen att de skyldigheter som följer av artikel 4 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse har åsidosatts.

76 Kommissionen har invänt att de upplysningar den erhållit visar att miljöförstöringen i San Rocco-dalen inte endast beror på fenomen av hydrogeologisk natur

och på utsläpp av avloppsvatten och att de biologiska och kemiska material som förorenat denna dal inte kan likställas med avloppsvatten.

77 Kommissionen har angett att den inte förfogar över inspektörer som kan tas i anspråk för att utföra kontroller på plats, och att den därför måste basera sina egna undersökningar på uppgifter som den erhåller från medlemsstaternas myndigheter.

78 Domstolen erinrar inledningsvis om att det enligt fast rättspraxis åligger kommissionen att i mål om fördragsbrott enligt artikel 169 i fördraget bevisa det påstådda fördragsbrottet (dom av den 25 maj 1982 i mål 96/81, kommissionen mot Nederländerna, REG 1982, s. 1791, punkt 6).

79 Det skall därför undersökas huruvida kommissionen på ett tillfredsställande sätt har visat, för det första, att det avfall som släppts ut i San Rocco-dalen inte endast utgjordes av avloppsvatten och, för det andra, att Republiken Italien har underlåtit att vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att detta avfall omhändertas slutligt på ett sätt som inte innebär fara för människors hälsa och inte medför skador på miljön.

80 Beträffande den första punkten om utsläpp av avfall kan det konstateras att de undersökningar som skett på plats av Nucleo Operativo Ecologico dei Carabinieri (karabinjärkårens enhet för miljöinspektion) bekräftade att de biologiska och kemiska material som släppts ut i vattenflödet i San Rocco-dalen faktiskt utgjorde en fara för de omkringboendes hälsa och medförde skador på miljön, vilket den italienska regeringen inte har bestritt.

81 I sitt svar av den 28 januari 1992 på kommissionens formella underrättelse bestred den italienska regeringen inte att biologiskt och kemiskt avfall från det andra allmänna sjukhuset hade släppts ut i San Rocco-dalen.

82 De undersökningar på plats som beordrats av miljöministeriet och utförts av Nucleo Operativo Ecologico dei Carabinieri visar att dagvatten samt avfall från sjukhus, en klinik och andra inrättningar, som på grund av flodbäddsområdets vidsträckthet och otillgänglighet inte har kunnat identifieras, flyter samman i det vattenflöde som rinner genom San Rocco-dalen.

83 Denna slutsats stödjs av en undersökning som utförts av Neapels kommun, omnämnd i parlamentsfråga nr 4-24226 av den 20 februari 1991, vilken visade att biologiskt och kemiskt avfall från det andra allmänna sjukhuset hade släppts ut i San Rocco-dalen.

84 Kommissionen har därför presenterat tillräcklig bevisning för att biologiskt och kemiskt avfall har släppts ut i det vattenflöde som rinner genom San Rocco-dalen.

85 Det kan vidare konstateras att det i första hand ankommer på de nationella myndigheterna att utföra nödvändiga kontroller på plats, i en anda av lojalt samarbete, för att i enlighet med varje medlemsstats skyldighet enligt artikel 5 i fördraget (nu artikel 10 EG) underlätta kommissionens allmänna uppgift, som är att övervaka tillämpningen av bestämmelserna i fördraget och av de bestämmelser som institutionerna antagit med stöd av fördraget.

86 Eftersom dessa kontroller i det aktuella fallet beordrades av miljöministeriet, ankommer det följaktligen på Republiken Italien att på ett sakligt och detaljerat

sätt bemöta de fakta som presenterats av kommissionen och att visa att de villkor som föreskrivs i artikel 2.1 b iv i direktivet i det aktuella fallet var uppfyllda, nämligen att endast avloppsvatten har släppts ut i San Rocco-dalen.

87 Den italienska regeringen har inte lämnat några som helst uppgifter till domstolen i detta avseende, varför kommissionens påstående beträffande utsläpp av avfall i det vattenflöde som rinner genom San Rocco-dalen skall anses bevisat.

88 När det gäller den andra punkten om vidtagande av de "åtgärder som krävs", framgår det av handlingarna i målet att kommissionen redan den 15 december 1988 uppmärksammade de italienska myndigheterna på miljöförhållandena vad beträffar det vattenflöde som rinner genom San Rocco-dalen.

89 Förekomsten av ett fördragsbrott skall bedömas mot bakgrund av den tidsfrist som kommissionen gav Republiken Italien för att rätta sig efter det motiverade yttrandet, det vill säga den 5 september 1996.

90 Det har emellertid inte bestritts att denna medlemsstat har underlåtit att vid tidsfristens utgång vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att det avfall som släpps ut i det vattenflöde som rinner genom San Rocco-dalen omhändertas slutligt utan fara för människors hälsa och utan att processer eller metoder används som kan skada miljön.

91 I avsaknad av motbevisning från den italienska regeringens sida, har kommissionen därför på ett tillfredsställande sätt visat att de behöriga myndigheterna under en längre tid har underlåtit att vidta de åtgärder som krävs för att

säkerställa att detta avfall omhändertas slutligt på ett sätt som inte innebär fara för människors hälsa och inte medför skador på miljön.

92 Såsom framgår av punkt 46 i denna dom ankommer det inte på domstolen att inom ramen för denna talan uttala sig i frågan huruvida det påstådda fördragsbrottet — med hänsyn till de åtgärder som Republiken Italien senare har meddelat kommissionen, till ytterligare undersökningar som kommissionen genomfört eller till besluten av kommunfullmäktige i Neapel av den 10 mars 1997 — har avhjälpts efter denna frists utgång.

93 Härav följer att kommissionens talan skall bifallas på den grunden att artikel 4 första stycket i direktiv 75/442 i ändrad lydelse har åsidosatts vad avser utsläpp av avfall i det vattenflöde som rinner genom San Rocco-dalen.

Den andra anmärkningen

94 Kommissionen anser i sin andra anmärkning att Republiken Italien har åsidosatt artikel 6 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse, eftersom de behöriga myndigheterna inte har uppfyllt sina skyldigheter beträffande organisation, bemyndigande och kontroll av det slutliga omhändertagandet av avfall inom området i fråga. Detta bekräftas av de föroreningar som fortfarande existerar i San Rocco-dalen, vilka orsakas av deponeringen av avfall i vattenflödet och av förekomsten av en illegal avfallsdeponi.

95 Kommissionen har erinrat om att den illegala avfallsdeponin har fortsatt att ta emot avfall trots avspärrningsåtgärderna år 1990, eftersom det av den italienska regeringens svar på det motiverade yttrandet framgår att denna deponi i

september 1996 återigen spärrades av. Detta visar för det första klart att de åtgärder som vidtagits var ineffektiva. För det andra är avspärrningsåtgärderna otillräckliga, eftersom Republiken Italien på grund av den resultatskyldighet som föreskrivs genom direktiv 75/442 i ändrad lydelse är skyldig att inte endast påföljdsbelägga missbruk utan även att återskapa en sund miljö, i överensstämmelse med gemenskapsrätten.

96 Den italienska regeringen har gjort gällande att den andra anmärkningen saknar grund. För det första föreskriver de åberopade bestämmelserna endast en skyldighet att utse de myndigheter som skall ansvara för administration av avfallshanteringen. Republiken Italien har uppfyllt denna skyldighet genom att införliva direktiv 75/442. Frågan huruvida den påstådda skyldigheten har iakttagits kan vidare inte bedömas mot bakgrund av ett enda, isolerat fall. Slutligen har kommissionen för att påvisa fördragsbrottet grundat sig på omständigheter som inte är bevisade.

97 Domstolen har redan konstaterat att Republiken Italien har åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 4 första stycket i direktiv 75/442 i ändrad lydelse beträffande utsläpp av avfall i det vattenflöde som rinner genom San Roccodalen. Domstolen behöver därför inte uttala sig i frågan huruvida de behöriga myndigheterna även har åsidosatt sin skyldighet att övervaka det slutliga omhändertagandet av detta avfall, som följer av artikel 6 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse, eftersom detta fördragsbrott konstaterats vid bedömningen av den första anmärkningen.

98 Frågan huruvida de behöriga myndigheterna har åsidosatt sina skyldigheter beträffande organisation, bemyndigande och kontroll av det slutliga omhändertagandet av avfall, samt huruvida de gjort nödvändiga ansträngningar och varit tillräckligt effektiva för att förhindra den fortsatta deponeringen av avfall i San

Rocco-dalen i en illegal avfallsdeponi, hör i huvudsak samman med den anmärkning som avser åsidosättande av artikel 8 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse, vilken behandlas i punkt 105 och följande punkter i denna dom.

99 Det saknas därför anledning att uttala sig om den andra anmärkningen, om åsidosättande av artikel 6 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse.

Den tredje anmärkningen

100 Kommissionen anser med sin tredje anmärkning att de behöriga myndigheterna inte har uppfyllt sin skyldighet att övervaka företag som transporterar, insamlar, lagrar, deponerar eller behandlar sitt eget avfall, liksom dem som insamlar eller transporterar avfall för tredje mans räkning, i strid med artikel 13 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse.

101 Den italienska regeringen anser att denna anmärkning saknar grund, i synnerhet eftersom det i artikel 13 föreskrivs att de olika personer som är behöriga att utföra avfallshanteringens olika faser skall övervakas. Kommissionen har emellertid inte förmått visa att det är de personer som är föremål för sådan övervakning som står bakom den illegala avfallsdeponin.

102 Domstolen erinrar om att det i artikel 13 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse föreskrivs att inrättningar och företag som utför de verksamheter som avses i

artiklarna 9—12 i detta direktiv regelbundet skall inspekteras av de behöriga myndigheterna.

103 I sin replik medgav kommissionen att den inte "specifikt kunde visa att de enskilda som använt sig av den olagliga deponin borde omfattas av den övervakning som föreskrivs i bestämmelsen. Det är emellertid svårt att tro att detta avfall, åtminstone till en viss del, inte kommer från sådana enskilda".

104 I avsaknad av bevis för att det avfall som deponerats i den illegala avfallsdeponin härrör från företag som skall övervakas av de behöriga myndigheterna enligt artikel 6 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse, kan talan inte vinna bifall på den grunden att artikel 13 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse har åsidosatts.

Den fjärde anmärkningen

105 Kommissionen har yrkat att domstolen skall fastställa att Republiken Italien inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 8 första strecksatsen i direktiv 75/442 i ändrad lydelse, genom att inte ha antagit de bestämmelser som krävs för att säkerställa att koncessionshavaren till ett tuffbrott, beläget i San Roccos flodbäddsområde och tidigare utnyttjat som illegal avfallsdeponi, överlåter avfallet till en privat eller offentlig insamlare eller till ett företag som ombesörjer det slutliga omhändertagandet.

106 Även om den illegala avfallsdeponin förefaller ha tagits ur bruk, framgår det enligt kommissionen inte att de italienska myndigheterna har vidtagit de åtgärder som krävs för att tvinga huvudmannen för den illegala avfallsdeponin att överlåta avfallet till en privat eller offentlig insamlare eller till ett företag som ombesörjer

det slutliga omhändertagandet. Republiken Italien har följaktligen inte uppfyllt de skyldigheter som följer av artikel 8 första strecksatsen i direktiv 75/442 i ändrad lydelse.

107 Den italienska regeringen har anfört att den fjärde anmärkningen saknar grund. Enligt denna regering visar inte det förhållandet att brottet använts som illegal avfallsdeponi att Republiken Italien har överträtt denna bestämmelse, utan endast att de relevanta italienska bestämmelserna har åsidosatts. Genom att spärra av avfallsdeponin har de italienska myndigheterna vidtagit de åtgärder som krävs för att missbruket skall upphöra.

108 Det är tillräckligt att konstatera att huvudmannen för en illegal avfallsdeponi blir innehavare av avfallet genom att ta emot det. Enligt artikel 8 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse har Republiken Italien således en skyldighet att beträffande denne huvudman vidta de åtgärder som krävs för att detta avfall skall överlåtas till en privat eller offentlig insamlare eller till ett företag som ombesörjer det slutliga omhändertagandet, om denne huvudman inte själv kan säkerställa att avfallet återvinns eller omhändertas slutligt.

109 Republiken Italien har genom att begränsa sig till att spärra av den illegala avfallsdeponin och att inleda ett brottmålsförfarande gentemot huvudmannen för denna deponi inte uppfyllt den specifika skyldighet som åligger den enligt artikel 8 i direktiv 75/442 i ändrad lydelse.

110 Kommissionens talan skall därför bifallas på den grunden att artikel 8 första strecksatsen i direktiv 75/442 i ändrad lydelse har åsidosatts.

111 Domstolen konstaterar således att Republiken Italien har åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 4 första stycket och artikel 8 första strecksatsen i direktiv 75/442 i ändrad lydelse, genom att inte ha vidtagit de åtgärder som krävs för att

säkerställa att det avfall som släppts ut i det vattenflöde som rinner genom San Rocco-dalen omhändertas slutligt utan fara för människors hälsa och utan att processer eller metoder används som kan skada miljön, och genom att inte ha vidtagit de åtgärder som krävs för att överlåta det avfall som samlats i en illegal avfallsdeponi till en privat eller offentlig insamlare eller till ett företag som ombesörjer det slutliga omhändertagandet.

Rättegångskostnader

112 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att Republiken Italien skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom Republiken Italien i huvudsak har tappat målet, skall kommissionens yrkande bifallas.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

följande dom:

1) **Republiken Italien har åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 4 första stycket och artikel 8 första strecksatsen i rådets direktiv 75/442/EEG av den 15 juli 1975 om avfall, i dess lydelse enligt rådets direktiv 91/156/EEG av den 18 mars 1991, genom att inte ha vidtagit de åtgärder som krävs för att**

säkerställa att det avfall som släppts ut i det vattenflöde som rinner genom San Rocco-dalen omhändertas slutligt utan fara för människors hälsa och utan att processer eller metoder används som kan skada miljön, och genom att inte ha vidtagit de åtgärder som krävs för att överlåta det avfall som samlats i en illegal avfallsdeponi till en privat eller offentlig insamlare eller till ett företag som ombesörjer det slutliga omhändertagandet.

2) Talan ogillas i övriga delar.

3) Republiken Italien skall ersätta rättegångskostnaderna.

Rodríguez Iglesias Moitinho de Almeida

Edward Schintgen Kapteyn Puissochet

Hirsch Jann Ragnemalm

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 9 november 1999.

R. Grass

Justitiesekreterare

G.C. Rodríguez Iglesias

Ordförande